

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Fort Bananas : Om EU's bananregime og u-landene

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1995

Emne: Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Kommentar: JuniBevægelsens dokumentationsserie

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Fort Bananas : Om EU's bananregime og u-landene

FORT BANANAS

Af Jesper Knudsen

OM EU'S BANANREGIME OG U-LANDENE

JUNI BEVÆGELSENS DOKUMENTATIONSSERIE

KOLOFON

FORT BANANAS

Forfatter: Jesper Knudsen

Fotos: Michael Daugaard

Tilrettelæggelse: Lars Kaaber

Tryk: Notat Grafisk

Udgiver: JuniBevægelsen,

Skindergade 29, 1159 København K

Tlf.: 3393-0046

1995

ISBN 87-985352-2-6

BILLEDERNE

Alle fotografier er fra Costa Rica, hvor fotograf Michael Daugaard i maj og juni 1995 besøgte bananplantager - både de store multinationale selskabers og mindre private plantager. Billederne er ikke fra produktion af bæredygtige bananer.

En del af billederne er fra tyskeren Volger Ribnigers plantage. Her bruges kun 20% af den normale mængde pesticider. Volger Ribnigers bananer bliver solgt i Tyskland med det amerikanske økomærke ECO-OK.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	side 4
Indledning	side 6
Hvor kommer bananerne fra	side 7
To år med EU's indre bananmarked	side 10
Sundheds- og miljøproblemer ved banan-produktion	side 13
EUROBANs forslag	side 15
Hvad mener bananarbejderne og producentlandene	side 17
Hvad har regeringen gjort	side 18

For nylig offentliggjorde EU-kommissionen sin rapport om de to første år med EU's såkaldte bananregime - forordning 404/93. Det falder sammen med, at EU's ministerråd i øjeblikket er i gang med at behandle et forslag fra EU-kommissionen om at udvide det samlede loft for, hvor mange bananer der må komme ind på det indre bananmarked. Ønsket om udvidelse skyldes, at endnu tre banan-spisende nationer pr. 1. januar 1995 blev medlemmer af EU.

Hverken i sin rapport eller i forslaget til Ministerrådet kommer Kommissionen ind på en af bananregimets mere kedelige sider, nemlig at det reelt lukker bananer ude fra markedet, der er dyrket under mere miljøvenlige og socialt acceptable betingelser end de konventionelle bananer, vi alle kender fra forretningerne. (Først nævnte bananer vil i det følgende blive kaldt bæredygtige bananer.)

Det til trods for at regimet er blevet genstand for en stigende kritik netop på dette punkt.

I rådets særlige arbejdsgruppe for bananer har det europæiske bananaktions netværks (EUROBAN) forslag om oprettelse af en særlig kvote for bæredygtige bananer været behandlet - bl.a. på grund af den interesse, der har været for forslaget i Danmark. Kommissionens repræsentant i arbejdsgruppen, som også er leder af arbejdsgruppen, har imidlertid efter et møde i arbejdsgruppen afvist forslaget med henvisning til, at det ikke er muligt at skelne bæredygtige bananer fra almindelige bananer. Synspunktet virker besynderligt set i lyset af, at EU allerede har en forordning for økologiske grøntsager. Det burde ikke være sværere at kende forskel på bananer end på kartofler. Den hollandske repræsentant i arbejdsgruppen har da også offentligt tilkendegivet, at han mener, man i arbejdsgruppen enedes om, at forslaget skulle undersøges videre, og har derfor i utilfredshed med Kommissionens håndtering af sagen krævet, at forslaget genbehandles.

I dette lys bør den danske regering nu aktivt arbejde for, at forslaget bringes op på Ministerrådets bord. Forslaget er ikke et teknisk spørgsmål, som skal behandles i en teknisk komité, men i høj grad et politisk spørgsmål. Og derfor altså et spørgsmål, der fortjener politisk behandling. Den danske regering bør ligeledes arbejde aktivt for, at arbejdet med at definere bæredygtige bananer bliver begyndt. I Østrig har det østrigske parlaments hovedkomité enstemmigt vedtaget en resolution, hvori det bl.a. hedder, at "landbrugs- og skovbrugsministeren opfordres til at tage initiativ til skabelse af en dynamisk stigende underkvote for bananer, som er produceret i over-

ensstemmelse med høje sociale og økologiske kriterier (såkaldte fair-trade bananer) inden for rammerne af den eksisterende banankvote for bananer fra tredje lande..".

Samtidig bør den danske regering presse på for, at spørgsmålet om en bæredygtig kvote kommer med ind i en evt. aftale med WTO om bananregimet. USA har nemlig i denne måned indklaget EU's bananregime for WTO. Begrundelsen er, at bananregimet i for ringe grad tilgodeser de amerikanske selskabers interesser. En ny deling af kagen mellem producentgrupper er derfor efter al sandsynlighed undervejs.

I Maastricht-traktatens artikel C fastslås det, at der skal være sammenhæng mellem EU's eksisterende politikker. Samtidig fastslår artikel 130S, at bæredygtigheds-hensynet skal integreres i fællesskabets politikker - herunder altså også landbrugspolitikken. Denne nye variant af banansagen demonstrerer til fulde, at ingen af delene er tilfældet i forbindelse med EU's forordning for bananer. Det vil derfor være naturligt, at der i forbindelse med den kommende EU-regeringskonference etableres nogle mekanismer i Maastricht-traktaten, der sikrer en større sammenhæng mellem hvad Fælleskabet gør med den ene hånd og så hvad det gør med den anden.

*Jesper Knudsen, kommunikationschef & tidligere EU-rådgiver i Europa-Parlamentet
Tirsdag den 17. oktober 1995*

INDLEDNING

Hvert år dør 250.000 landarbejdere i udviklingslandene i forbindelse med brug af sprøjtemidler. Det oplyser WHO. Det svarer til, at en by på størrelse med Århus udslettes ved en giftkatastrofe hvert år. Yderligere 25 millioner forgiftes verden over ved brug af pesticider.

Baggrunden for det, som må betegnes som en giftkatastrofe, er på den ene side for dårlig uddannelse og for ringe sikkerhedsudstyr blandt de landarbejdere, der bruger pesticider. På den anden side er det desværre også et faktum, at for mange alt for giftige pesticider fortsat eksporteres fra de industrialiserede lande til den tredje verden. I Costa Rica, som har et af verdens højeste forbrug af sprøjtemidler, skønnes 30% af de pesticider, der anvendes, at være forbudte i de lande, de oprindeligt er eksporteret fra.

Produktion af bananer, som denne rapport handler om, er en af de sektorer, hvor pesticid-anvendelsen er meget intensiv. En væsentlig begrundelse er, at producenterne intet incitament har til at mindske forbruget af pesticider. På verdensmarkedet, hvor det kun er de hårde bananer, der overlever, er et højt forbrug af pesticider lig med lave omkostninger og dermed lave priser. I sidste ende giver det større markedshandele.

EU's indre marked for bananer er ikke et frit marked, hvor det er forbrugernes, der bestemmer, at det kun er billige bananer, der efterspørges. EU's banan-marked er et kvote-reguleret marked, som reelt er fordelt mellem en række store multinationale

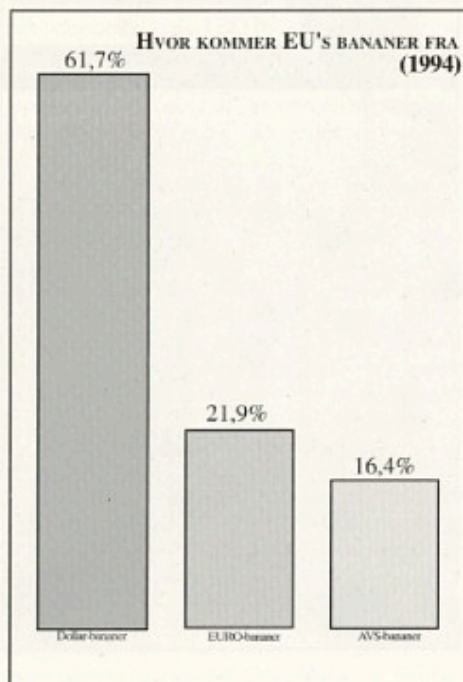
selskaber. Slutfacit er et system, der holder bæredygtige bananer ude fra EU's marked. Dels fordi systemet ikke tillader nye producenter at få adgang til EU's indre bananmarked. Og dels fordi intet ansporer de gamle multinationale producenter til at indføre bæredygtige bananer, fordi disse blot vil konkurrere med deres egne konventionelle bananer, som de sagtens kan sælge, fordi det samlede udbud af bananer er begrænset af et kvoteloft. Et kvoteloft, som ikke overraskende er lavet til ære for og beskyttelse af EU's egne bananproducenter.

Producenter i syd og en række europæiske NGO'er er gået sammen i en kampagne for en særlig kvote for bæredygtige bananer for at sikre, at det bliver forbrugernes eget valg - og ikke EU-kommissionens - om de vil have bæredygtige bananer med hjem fra supermarkedet.

Denne rapport vil søge at give en bedre forståelse for, hvordan EU's bananordning er skruet sammen. Den vil præsentere de krav, som bananproducenterne i syd selv har stillet. Og den vil tegne et billede af, hvad den danske regering har foretaget sig i sagen om bananerne.

HVOR KOMMER BANANERNE FRA

Hvert år spiser hver EU-europæer fra vugge til grav 11 kg bananer. Og det dækker endda over store forskelle i EU-europæernes bananforbrug. Især tyskerne og svenskerne spiser mange bananer. Hver tysker spiser årligt 14 kg bananer. Det gør EU til verdens største marked for bana-

ner. Næsten 40% af den samlede klodes bananeksport går til EU's indre bananmarked. Det betyder også, at EU i sidste ende via sin efterspørgsel har en kolossal stor indflydelse på livsvilkårene blandt producentlandenes bananarbejdere og producenter. Hvis EU efterspørger billige bananer, stimulerer det billige produktionsformer med høj anvendelse af pesticider, ringe grad af uddannelse og dårligt sikkerhedsudstyr til følge. Og efterspørger EU bæredygtige bananer, der er dyrket under hensyntagen til miljø og sociale vilkår, så stimulerer det produktionsformer, der tager sådanne hensyn. Hvis efterspørgsel i EU var overladt til forbrugerne, kunne man være langt mere tryk end tilfældet er i dag. Forbrugere har trods alt en vis kvalitetssans. Sådan er det bare ikke. EU's efterspørgsel på bananer er fastsat i en forordning, foreslået af EU-kommissionen, vedtaget af Ministerrådet. Alt sammen under hensyntagen til EU's egne bananproducenter.

Kvotestystemet

I 1992 spiste EU-europæerne 3,9 millioner tons bananer. Med vedtagelsen af EU's bananforordning 404/93 i 1993 blev tallet sat ned til 3,5 millioner tons, mens det i 1994 faldt yderligere til godt 3,4 millioner tons. Af disse 3,4 millioner tons bananer er EU's egne producenter sikret prisstøtte plus markedsadgang til de første 854.000 tons. De såkaldte AVS-lande har fået reserveret en kvote på 857.000 tons. Endelig er der fastlagt et såkaldt toldkontingent (kvote, der skal fortoldes) på ca 2,2 millioner tons bananer,

som via licenser er fordelt som beskrevet nedenfor. Først og fremmest til de latinamerikanske producenter. Hverken EU eller AVS-landene har evnet at udfylde deres kvoter. EU's Ministerråd behandler i øjeblikket et forslag om at øge toldkontingentet til 2,643 millioner tons p.g.a. optagelsen af Østrig, Sverige og Finland, hvis indbyggere også er store bananspisere. Og p.g.a. tropestorme, som har ramt nogle af de karibiske banan-producenter. Forslaget vedtages efter al sandsynlighed i løbet af kort tid.

De 2,2 millioner tons fordeles på forhånd på tre aftagergrupper:

- 66,5% fordeles ved hjælp af licenser til etablerede bananselskaber, først og fremmest en række multinationale selskaber som Chiquita, Dole, Del Monte m.fl. Udgangspunktet for fordelingen af licenserne er den gennemsnitlige markedsandel for de foregående tre år, hvilket gør det meget svært for mindre eller nye selskaber at komme ind.
- 30% er forbeholdt etablerede bananselskaber, der først og fremmest har handlet EURO-bananer eller bananer fra de afrikanske AVS-lande. I praksis vil det sige multinationale selskaber som Fyffes og Geest.
- Endelig er der sat 3,5% af til såkaldte nye producenter. Denne kvote har i praksis ikke givet anledning til, at nye producenter er kommet ind på markedet, pga. en meget stor efterspørgsel, som har betydet, at der er opstået en omfattende handel med licenserne, som har betydet, at de i sidste ende er landet hos dem, der har penge til at betale for dem - nemlig de store selskaber.

Ca. halvdelen af toldkontingentet er på forhånd fordelt mellem Costa Rica, Colombia, Nicaragua og Venezuela med de to førstnævnte som hovedeksportører.

Bananer eksporteret under denne samlede toldkvote skal fortoldes med 75 ECU pr. tons (knap 600 kr.) eller ca. 15% af markedsværdien. Hvis

producenterne ønsker at eksportere flere bananer til EU end den fastsatte kvote, kan det såmænd godt lade sig gøre. Tolden stiger bare til det tidobbelte - 850 ECU pr. tons eller ca 6.800 kr. I praksis gør det bananerne så dyre, at de ikke kan sælges.

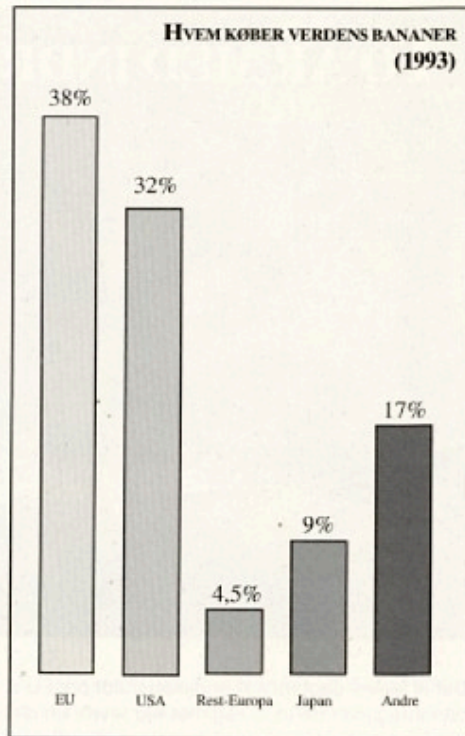
Nicaragua, som er et af verdens fattigste lande, eksporterer til EU's marked under disse betingelser.

Ved siden af denne kvote på 2,643 mio tons som altså skal fortoldes, er der afsat en særlig kvote til AVS-landene på 857.000 tons bananer, som kan eksporteres afgiftsfrit til EU's marked. Bananer fra AVS-landene udover de 857.000 tons fortoldes med 750 ECU pr. ton eller ca. 6000 kr.

EURO-bananer - med livrem og seler

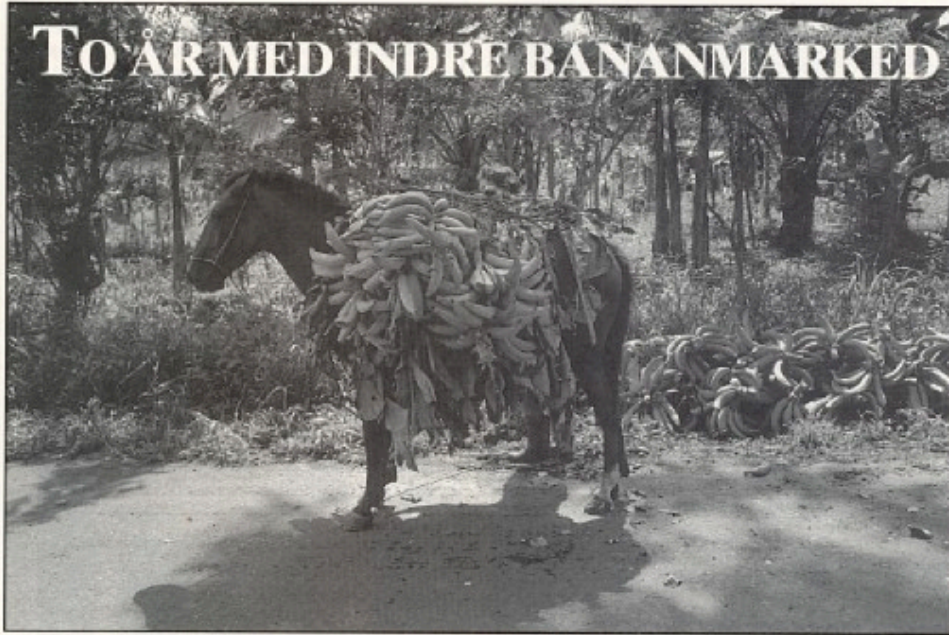
Knap 20% af EU-europæernes efterspørgsel på bananer er traditionelt set blevet dækket af EU's egne producenter. Andelen er dog faldet markant i 1994 (til ca 16%) pga dårlige vejrforhold. EU's producenter skal i sagens natur ikke have deres bananer ind på EU's indre marked - de er der nemlig allerede. Det betyder, at EURO-bananer heller ikke fortoldes. Tværtimod er de første 854.000 tons EURO-bananer garanteret en klækkelig økonomisk støtte. EU's skatteydere lægger hvert år en lille milliard kr. i støtte til EU's egne bananproducenter. Det betyder, at EURO-bananerne får mellem 1.400 og 1.700 kr i støtte pr. ton.

EURO-bananerne ville ikke kunne konkurrere uden prisstøtte. Producentpriserne på EURO-bananer er 4-6 gange så høje som på dollar-bananerne. Som vi siger i Europa: Rigtige bananer går med livrem og seler - fri markedsadgang og prisstøtte.

Som eksportør er EU knap så betydningsfuld. Kun knap 7% af den samlede internationale handel med bananer eksporteres af EU. I EU er det Frankrig (Guadeloupe og Martinique), Grækenland (Kreta og Laconia), Spanien (De Kanariske Øer) og Portugal (Madeira), der producerer fællesskabets bananer.

TO ÅR MED INDRE BANANMARKED

Der er blevet sagt meget ondskabsfuldt om EU's bananregime i de to år regimet har levet. En del med rette. Og sikkert også noget med urette. Verdensbanken beskyldte for nylig i en rapport, Bananarama, EU's bananregime for at være konkurrenceforvridende og protektionistisk uden at gavne de lande, det angiveligt har til agt at gavne. Kun 1,8 milliarder kroner af den merpris på ca 14 milliarder kroner, de europæiske forbrugere kommer til at betale ekstra for bananregimet, går i sidste ende til producenterne. Resten lander i

lommerne på de store europæiske bananselskaber. I følge rapporten skaber bananregimet afhængighed hos de fattigste producentlande, som i sidste ende bliver mindre konkurrencedygtige.

Yellow Fever rapporten

Yellow Fever rapporten fra EUROBAN analyserer konsekvenserne af EU's bananregime og lander lidt i samme boldgade. I rapporten konkluderes det bl.a.:

* Indførslen af forordning 404/93 har kostet dol-

lar-banan-selskaberne 15% af deres markedsandele, som er tabt til EU-producenter eller AVS-producenter.

- * Priserne i en række banan producerende lande i syd er faldet siden bananregimet trådte i kraft. Regimet har derfor ikke givet nogen ny velfærd til producenterne, som bl.a. Danmark i sin tid begrundede sin støtte til bananregimet med.
- * De aktuelle handelsbestemmelser favoriserer i vid udstrækning EU's egne producenter.
- * Kvoten på 3,5% til såkaldt nye producenter har efterhånden kun et rent spekulativt formål og er derfor ikke en reel indgang til EU's indre marked for bæredygtige og økologiske bananer.

EU-kommissionens rapport

Den 12. oktober 1995 kom EU-kommissionens længe ventede rapport om bananregimet. Ikke overraskende er der ikke de store kritikpunkter at finde i rapporten. Kommissionen er vældig tilfreds og peger i den forbindelse på, at det er lykkedes at holde både EU- og AVS-producenter på markedet. Det understreges dog i rapporten, at systemet med licenser til nye producenter ikke fungerer så godt, som det kunne (3,5% kvoten). Og kommissionen foreslår derfor blandt andet, at det gøres muligt for indehavere af licenser for nye producenter at få de såkaldte A og B licenser (dem som de multinationale selskaber i dag sidder tungt på).

GATT-panelets afgørelse

Med jævne mellemrum anklages EU's bananregime for at være i strid med GATT-reglerne. I januar 1994 traf et panel under GATT afgørelse i sagen om EU's bananregime, som var blevet

anlagt af fem latinamerikanske medlemmer af GATT, nemlig Colombia, Costa Rica, Nicaragua, Venezuela og Guatemala. Landene var af den opfattelse, at EU's bananregime stred mod GATT reglerne.

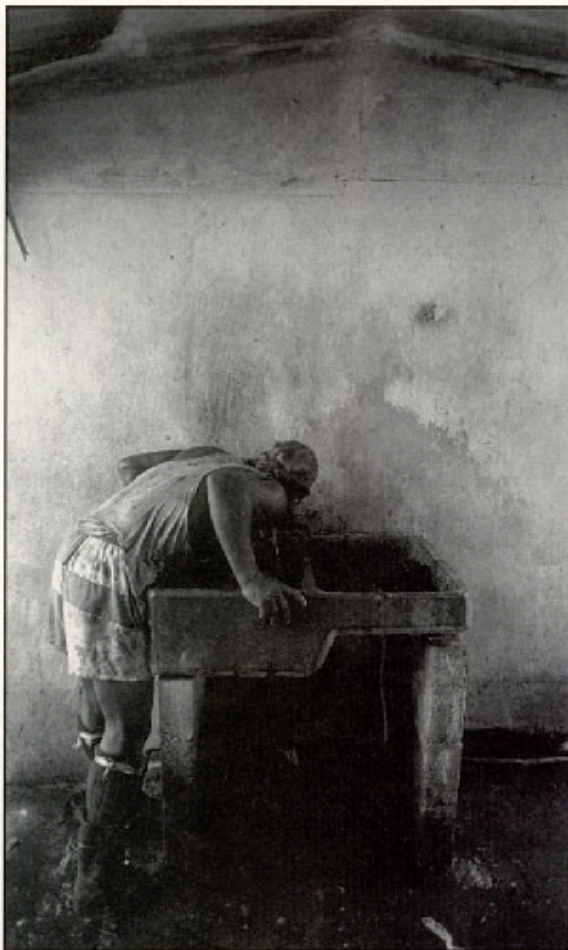
GATT-panelet gav sagsøgerne medhold og pegede på, at banan-regimet strider mod GATT reglerne på tre punkter:

- * Toldmuren er GATT-stridig
- * De licenser, som bruges til at fordele bananerne med er GATT-stridige
- * De særlige begunstigelser af AVS-landene i forhold til andre udviklingslande er GATT-stridige.

Afgørelsen fra GATT-panelet skulle imidlertid først vedtages i GATT-rådet for at være retligt bindende. (GATT-aftalen er i mellemtiden blevet erstattet af WTO overenskomsten). Og uden støtte fra bl.a. EU selv og AVS-landene kunne afgørelsen ikke vedtages.

Efterfølgende har EU indgået aftale med fire af de fem sagsøgere (de fem minus Guatemala) om, at 49,4% af toldkontingenteret øremærkes til eksport fra deres producenter. De fire lande har herefter valgt ikke at ville forfølge sagen yderligere i GATT.

USA har netop i oktober måned i 1995 med støtte fra Honduras, Guatemala og Mexico rejst en ny sag for den nye verdenshandelsorganisation, WTO, om EU's bananregimes GATT-medholdelighed. Sagen går først og fremmest på, at de amerikanske baserede selskaber føler sig diskriminerede under bananregimet.

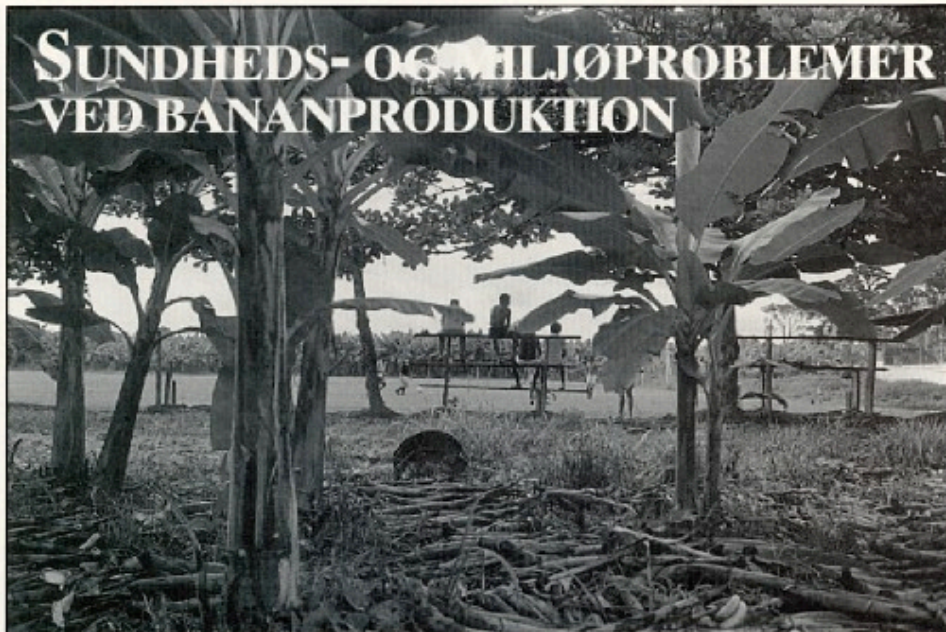

Warum ist die Banane so krum

Sådan har EU-kommissionen sikkert tænkt, da den udtænkte EU-reglerne for kvalitetsbestemmelse af bananer, som er en af de mere underholdende sider af EU's indre bananmarked. Heri fastsættes med stor nøjagtighed mindstemål for bananer. 14 cm lange og 27 mm tykke skal de mindst være. De må ikke krumme for meget - gerne "let deformt", men ikke "abnormt", som det hedder. Bananer af første klasse skal stort set være pletfri. Pletter på under 1 kvadratcentimeter af bananens overflade er tilladte - men så er grænsen også nået. Reglerne gælder både for EU's egne bananer og for bananer fra tredje lande.

Det er ikke forbudt at sælge eller eksportere bananer, der ikke opfylder de fastsatte krav. De kan blot ikke få de tilhørende kvalitetsbetegnelser.

SUNDHEDS- OG MILJØPROBLEMER VED BANANPRODUKTION

I USA kører retssagen mod Shell anlagt af 40.000 tidligere bananarbejdere fra Afrika, Asien og Latinamerika fortsat. Baggrunden er, at Shell fra slutningen af 1950'erne frem til slutningen af 70'erne solgte det meget giftige pesticid DBCP også kendt som nemagon, velvidende at stoffet gav anledning til omfattende organskader. I perioden nåede tusindvis af bananarbejdere at blive sterile.

Stoffet er i dag forbudt og erstattet af andre stoffer, som til gengæld har andre skadevirkninger.

Det handler bl.a. om brug af insekticider som parathion, ethyl parathion, terbufos og paraquat. For nylig døde to unge bananarbejdere i Costa Rica i forbindelse med et uheld med terbufos. Uheldet er på ingen måde enestående. I 1986 blev der i Costa Rica rapporteret 1800 akutte forgiftningstilfælde. Og i perioden 1980 til 1986 blev der i Costa Rica rapporteret 286 dødsfald foranlediget af pesticid-forgiftning. Antallet af forgiftninger for Costa Rica generelt set ligger på 15 pr. tusind arbejdere. Især unge og kvinder ram-

mes. I banandyrkningsområderne er forgiftningshyppigheden særlig høj. 63 ud af 1000 arbejdere fik i 1986 forgiftninger i forbindelse med brug af pesticider i bananområderne.

Langtidseffekter såsom skader på forplantningsevnen, kræft, påvirkning af nervesystem, blindhed, åndedrætsbesvær, hudallergi m.m. er fortsat almindelige skader blandt bananarbejdere.

Økologiske problemer

Mennesker er ikke de eneste, der tager skade i forbindelse med den meget intensive produktion af bananer. Det høje forbrug af pesticider og kunstgødning er en ekstrem belastning for det overflade- og grundvand, som bruges som drikkevand. Samtidig trues dyrelivet i vandløb, sumpe og floder. Vandmiljøer som alle er meget følsomme. Andre problemer såsom jorderosion og dårlig affaldshåndtering knytter sig tæt til bananproduktion. Brugen af store blå gift-imprægnerede plastiksække til at beskytte bananerne mod skadevoldere har givet et særligt affaldsproblem. De blå plastsække flyder nemlig overalt og ender ofte i floder, vandløb og i sidste ende ved kysten.

Sociale problemer

I sommeren 1994 førte en strejke blandt bananarbejderne i Costa Rica mod den britiske banan-gigant Geest til en snes sårede bananarbejdere, da politiet blev sat ind for at bryde en blokade mod en af Geests plantager. Baggrunden for blokaden mod Geest var, at EU-virksomheden havde fyret 250 af plantagens 450 ansatte, mens lønnen for de tilbageblevende blev reduceret med en tredjedel. Geest afviste samtidig at anerkende bananarbejdernes fagforening.

Lignende episoder har fundet sted i de fleste af de bananproducerende lande i Latinamerika.

I følge formanden for den Costa Ricanske fagforening, SITRAGAH, Ramon Barrentes, er det helt almindeligt, at bananselskaberne ansætter paramilitære korps, som de bruger til at skræmme bananarbejderne med. I følge Barrentes gælder det også de multinationale selskaber¹. Værst er det gået til i Colombia og Guatemala, hvor halv-militære grupper har dræbt ledere af bananfagforeningerne UNISITRAGUA og SITRABI.

I en lang række tilfælde er fundamentale arbejderrettigheder blevet krænket i forbindelse med produktion i bananplantagerne. Det gælder bl.a. krænkelser af retten til kollektiv forhandling, organiseringsretten, brug af børnearbejdere m.m.

¹Ramon Barrentes, formand for den Costa Ricanske fagforening SITRAGAH, kom med oplysningerne under et offentligt møde i København onsdag den 11. Oktober 1995.

EUROBAN, Den Europæiske Bananaktions Netværk, hvori det danske medlem er ulandsorganisationen Ibis, offentliggjorde den 5. oktober 1995 i Bruxelles et forslag om, at der skal etableres en særlig kvote for såkaldt bæredygtige (på engelsk: fair-trade) bananer. Som udgangspunkt skal kvoten dække 3% af markedet, men gradvist stige til 7%. Ideen i forslaget er, at verdens største bananmarked - nemlig EU's - via efterspørgsel af bæredygtige bananer, skal bidrage til at forbedre miljø- og arbejdsbetingelserne blandt banan-arbejdere og producenter i de bananproducerende lande. Forslaget anerkender, at der er et kvotesystem frem til år 2002, hvor EU's banan-forordning udløber og baserer sig derfor på den vedtagne fordeling mellem Afrika og Latinamerika. Et vigtigt element i EUROBANs forslag er, at det forsøger at definere, hvad bæredygtige bananer er for noget. I følge forslaget er en bæredygtig banan en banan, der lever op til dels en række miljøkrav og dels en række krav om forbedrede sociale betingelser for bananarbejderne.

Endelig vil en bæredygtig banan være en banan, der sikrer producenterne en god pris - og ikke mellemlagerne, som tilfældet er i dag.

EUROBANs krav:

Miljø

- * Reduceret og kontrolleret anvendelse af pesticider - herunder totalt stop for brug af visse pesticider - i en proces frem mod økologiske standarder.
- * Reduceret og kontrolleret brug af kunstgødning i en proces frem mod økologiske standarder.
Kontrol, reduktion og kompostering af affald fra banan-produktion.
- * Reduceret jorderosion med henblik på begrænsning af forurening af vandmiljøet
- * Styrkelse af biodiversitet med henblik på at beskytte naturområder.

Arbejdsvilkår

- * Opfyldelse af ILO's konventioner om kollektiv forhandlingsret og organiseringsret, om anti-diskrimination og lige behandling, samt mod tvangsarbejde og børnearbejde
- * Fremskridt frem mod opfyldelse af ILO's konventioner om minimums rettigheder på social- og arbejdsmarkedssområdet for plantage arbejdere og retten til sikkerhed og sunde arbejdsbetingelser.

HVAD MENER BANANARBEJDERNE OG PRODUCENTLANDENE SELV

Over en ret bred kam er der støtte til EUROBANs forslag blandt eksportørlandene.

AVS-landene støtter forslaget

Saint Lucias EU-ambassadør, Edwin Laurent, som samtidig er præsident for AVS-EU arbejdsgruppen for bananer, sagde i en tale til Europa-Parlamentets udviklingsudvalg den 18. juli 1995, at AVS-landene

"utvetydigt er forpligtet på dyrkning af og handel med bananer efter fair og bæredygtige metoder".

Han begrundede det med:

- Menneskehedens fælles globale ansvar for miljøet og nødvendigheden af at bevæge sig i retning af en mere bæredygtig forvaltning og udvikling af klodens ressourcer.
- At det i længden vil være bedst både for de europæiske forbrugere og producentlandenes bananarbejdere.
- At bæredygtige bananer vil gavne de fattige producenter i Afrika, fordi miljøomkostninger her i langt videre udstrækning allerede er internaliseret i produktionen end hos dollar-producenterne i Latinamerika. Det vil derfor give en konkurrencemæssig fordel for de afrikanske producenter.

De mellemamerikanske fagforeninger støtter

I maj måned 1995 i Honduras afholdt 21 bananledere fra 7 latinamerikanske lande den 3. konference for banan-fagforeninger for at drøfte deres holdning til miljø- og social-klausuler i forbindelse med bananproduktion. Repræsentanterne fra Guatemala, Nicaragua, Costa Rica, Honduras, Panama, Ecuador og Colombia var alle enige om at bakke EUROBANs forslag op.

I konferencens slut-erklæring enedes man bl.a. om:

- at fortsætte kampen mod misbrug af kemikalier
- at fastholde at menneskerettigheder også gælder for bananarbejdere og fordømme mordene på bananarbejderlederne i Colombia.
- at arbejde for bedre arbejdsbetingelser for kvinder i bananplantagerne.
- at bryde forholdet mellem private selskaber og regeringerne, der ikke respekterer grundlæggende arbejderrettigheder.

I oktober måned 1995 har formænd fra bananarbejdernes fagforeninger i Costa Rica, Nicaragua og Colombia tumeret rundt i Europa for at støtte EUROBAN kampagnen. Den 11. oktober var kampagnen i Danmark.

HVAD HAR REGERINGEN GJORT

Da forordning 404/93 skulle vedtages natten mellem fredag den 12. og lørdag den 13. februar 1993, spillede det daværende danske formandskab en afgørende rolle, som tungen på vægtskålen i EU's landbrugsministerråd. Daværende Landbrugsminister Bjørn Westh fik via et knebent flertal i Folketingets markedsudvalg mandat til at ændre den danske kurs, som under den just afgåede borgerlige regering havde været frihandelsorienteret, over mod støtte til en større kvote til AVS-landene og samtidig en mindre en til de latinamerikanske producenter.

Den danske regering har i den forløbne periode ikke forholdt sig til de miljømæssige og sociale aspekter af EU's bananregime.

Den 28. august bad Folketingets Europaudvalg imidlertid Landbrugsministeren om dels at kommentere en række konklusioner i en rapport fra EUROBAN² om EU's bananregime og dels tilkendegive om han aktivt vil arbejde for EUROBAN forslaget om at etablere en særlig kvote for bæredygtige bananer.

I sit svar af 1. september 1995 svarer ministeren på de to spørgsmål fra Europaudvalget.

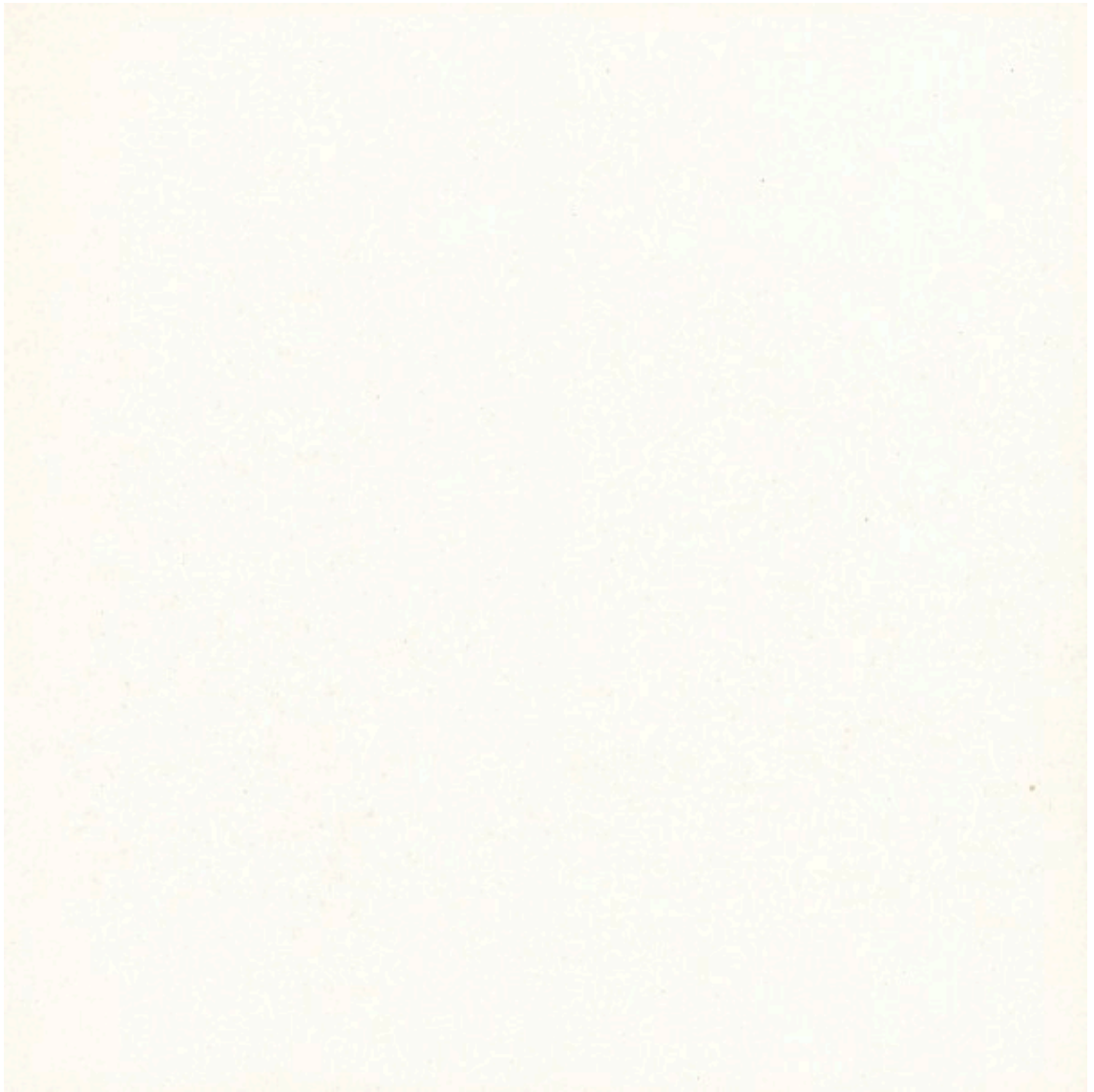
I sin besvarelse af det første spørgsmål vedgår den danske regering bl.a., at det er sandsynligt, at EUROBAN rapportens konklusion om at bananregimet har modvirket miljø- og socialinvesteringer i banansektoren, er rigtig.

I sin besvarelse af det andet spørgsmål undlader regeringen direkte at tage stilling til, om den vil arbejde aktivt for en bæredygtig kvote. Den siger derimod, at hvis der bliver stillet et forslag fra

Kommissionen, som sikrer, at der kan sondres mellem bæredygtige og almindelige bananer, så vil man stille sig positivt overfor at støtte forslaget. I samme notat forklarer regeringen imidlertid også, at EU-kommissionen i en arbejdsgruppe under EU's Ministerråd har afvist at stille forslag om oprettelse af en særlig bæredygtig kvote, netop med henvisning til, at Kommissionen ikke mener, at det kan lade sig gøre at skelne almindelige bananer fra bæredygtige bananer.

²Yellow Fever rapporten

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk